

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló szak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM2026 Szemantika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Dimény Hajnalka egyetemi tanársegéd				
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/fakultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					23
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Konzultáció					1
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	58				
3.8 A félév össz-óraszám	100				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során.</p> <p>C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érvelés technikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven.</p> <p>C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése.</p> <p>C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása.</p> <p>C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete.</p> <p>C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A hallgatók megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, gyakorlatok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Jelentés és jelentésstan. Jelentésfelfogások	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és	

	példákkal; közös elemzés	
4. Jelentéstípusok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
5. Szemantika vs. pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. Fogalmi hierarchia, szinonímia, antonímia és ellentmondás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. Poliszémia és homonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
8. A jelentésváltozás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
9. Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
10. A mondat külső és belső időszerkezete I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
11. A mondat külső és belső időszerkezete II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
12. Esettanulmány: a predikatív határozói igeneves szerkezetek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
13. A szemantika helye a nyelvészeti diszciplínák között. Szemantikák	frontális előadás, dialogikus módszer	

	tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
14. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Bibliográfia		
Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55.		
Kiefer Ferenc 2006. <i>Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–33.		
Pethő József 2004. <i>Jelentéstan</i> . Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A szemináriumi témák bemutatása, az elvárások megbeszélése	Prezentáció, vita	
2. Orwell nyelvészete George Orwell: Függelék. In: Uő: <i>1984</i> . Budapest, Európa Kiadó, 1989, 167–174. Tóth Szergej: Analógiák. In: Uő: <i>Nyelv, kép, hatalom</i> . Szeged, Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 25–51. Mártonfi A. 2011. Nyelv és propaganda a náci Németországban. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011. december 2. Web: https://www.nyest.hu/hirek/nyelv-es-propaganda-a-naci-nemetorszagban (2022. febr. 11.)	Prezentáció, vita	
3. Sztereotípiák és nyelvi elfogultság: A szavak jelentéséhez tartozik az elfogultság? Benő Attila: Mi és mások. Kommunikáció és sztereotípa. In: Uő: <i>A dolgok másik neve</i> . Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 2011, 60–67. Szabó Zsolt Péter, Banga Csilla, Ferenczhalmy Réka, Fülöp Éva, Szalai Katalin, László János: A nyelvbe kódolt társas viszonyok. Az implicit szemantika szociálpszichológiai kutatása <i>Pszichológia</i> 30/1 (2010), 1–16.	Prezentáció, vita	
4. A szómágia és a politikai korrektség: Része a cselekvéérték a jelentésnek? David Crystal: A nyelvi mágia. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i> . Osiris, Budapest, 2001, 19–20. Kálmán László: Bevezetés a szómágiába. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2012. február 21. Web: https://www.nyest.hu/hirek/bevezetes-a-szomagiaba (2022. febr. 11.) Kálmán László: Honnan menekülnek, hova vándorolnak? <i>Nyelv és Tudomány</i> 2015. augusztus 31. Web: https://www.nyest.hu/hirek/honnan-menekulnek-hova-vandorolnak (2022. febr. 11.) Takács B. 2011. A néger nem fekete! <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011. szeptember 15. Web: https://www.nyest.hu/hirek/a-neger-nem-fekete (2022. febr. 11.) Péli P. 2009. Kínos nyelvi korrektség. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2009. július 13. Web: https://www.nyest.hu/hirek/kinos-nyelvi-korrektség (2022.	Prezentáció, vita	

febr. 11.) Schleicher Nóra: Politikai korrektség: érvek pro és kontra. <i>Jel-kép 2</i> (2001), 25–32. (Részlet: <i>A politikailag korrekt nyelvhasználat jellemzői innen</i> , 29–30.) Kontra Miklós: Baj-e, ha valaki lenégerezi a feketéket? <i>Alkalmazott nyelvtudomány 4/2</i> (2004), 93–94.		
5. A nyelvtan jelentése: Elvlasztható a nyelvtan a szemantikától? Tolcsvai Nagy Gábor: A jelentés a különböző méretű nyelvi kifejezésekben. In: Uő (szerk.): <i>Nyelvtan</i> . Budapest, Osiris Kiadó, 2017, 235–236. Kövecses Zoltán – Benczes Réka: Szimbolikus egységek. In: Uők: <i>Kognitív nyelvészet</i> . Budapest, PXP Első Magyar Digitális Nyomda, 2010, 203–205. Kövecses Zoltán – Benczes Réka: A konstrukciós grammatikáról bővebben. In: Uők: <i>Kognitív nyelvészet</i> . Budapest, PXP Első Magyar Digitális Nyomda, 2010, 206–208. Kothencz Gabriella Szilvia: Képi sémák és határozóragok. In: Tolcsvai Nagy Gábor – Tátrai Szilárd (szerk.): <i>Konstrukció és jelentés. Tanulmányok a magyar nyelv funkcionális kognitív leírására</i> . Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2012, 31–58.	Prezentáció, vita	
6. Nyelvi értékelés és szentimentelemzés: Része az értékelés a szó jelentésének? Péter Mihály: Az érzelemkifejezés elhatárolása más nyelvi kategóriáktól. In: Uő: <i>A nyelvi érzelemkifejezés eszközei és módjai</i> . Budapest, Tankönyvkiadó, 1991, 40–48. [Fejezetek: 1. Az expresszivitás. 2. A stílusérték. 3. A nyelvi értékelés] Szabó Martina Katalin: A nyelvi értékelés mibenléte a számítógépes értékeléselemzés (szentimentelemzés) szempontjából. In: Gécszeg Zs. (szerk.): <i>LingDok 15. Nyelvészdoktoranduszok dolgozatai</i> . Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2016, 154–172. Web: http://nydi.szte.hu/LingDok_konfketetek_files/lingdok15.pdf#page=153 (2022. febr. 10.) Szilágyi N. Sándor: Az értékjelentés alapján szerveződő térstruktúra. In: Uő: <i>Hogyan teremtünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára</i> . Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanacs, 1996, 11–36. Kugler Nóra: Nyelvi polaritás kifejezésének egy mintázata, avagy milyen a félelmetesen jó? <i>Magyar Nyelvőr</i> 138(2), 2014, 129–139. Web: https://tinyurl.com/29sb5dv3 (2021. febr. 17.) Varjú Zoltán: <i>Mire jó a szentimentelemzés?</i> Web: https://kereses.blog.hu/2013/06/17/mire_jo_a_szentimentelemzes (2021. febr. 17.)	Prezentáció, vita	
7. Összegzés, áttekintés	Beszélgetés, csoportmunka	
Bibliográfia Lásd az egyes szemináriummi témáknál. Az olvasmányok a vitaindító hallgatók számára kötelezőek, a csoport többi tagja számára ajánlott. Kivéve ha a vitaindító hallgatók kijelölnék kötelező olvasmányt az adott szemináriumra.		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A megbeszélte jelenségek ismerete.	Az írásbeli vizsgadolgozat és az órai feladatok pontozása.	70%
	A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése		
	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata.		
10.5 Szeminárium	A szakirodalom értő olvasása	Szemináriumi vitaindító – 50%	30%
	A vita pontos, szakszerű előkészítése		
	Aktív részvétel a vitában	Szemináriumi tevékenység – 50%	
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • A szemantikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. • Aktív részvétel az előadásokon végzett egyéni és csoportmunkákban. • Az előadások 50%-án való részvétel. • A szemináriumok 80%-án való részvétel. • A szemináriumi feladatok elvégzése.			

A kitöltés időpontja	Az előadásért felelős tanár aláírása	A szemináriuméért felelős tanár aláírása
2022.03.18.		
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje